

Náropa a Tilopa

Narodil jsem se do vznešené královské rodiny rodu Šákja. Královskou příslušnost je třeba chápat jako významnou hospodářskou a politickou moc, vládu nad určitou krajinou, nikoliv nad státem. Mým otcem byl Šántivarman, jež se oženil se Śrímatí, dcerou krále (rádži) Śrímatkírťi. Vždy uctívali Nejvznešenějšího, neoddávali se špatným činům. Vyrostal jsem tedy v láskyplné rodině. Předem mnou měli jen dceru a jak to už bylo ve zvyku, chtěli samozřejmě především syna, který by mohl pokračovat v rodu. Do tohoto cíle vkládali všechna svá úsilí, ale chlapeček se jim ne a ne narodit.

Proto se obrátili na mudrce Jašómatiho, aby jim poradil. Jašómati jim pravil: „Uchylte se pod ochranu Trojnásobného Klenotu (Buddha, dharma a saňgha) a rozvíjejte osvícený přístup k neomylnosti Nejvznešenějšího. Modlete se k ochranným božstvům a ochráncům Nauky. Budete-li postupovat s oddaností, pokorou a nesobečností, dosáhnete toho, po čem touží vaše srdce.“

Královská rodina obětovala a modlila se, jak jí mudrc naznačil. Nevím, co je na tom pravdy, ale moje matka Śrímatí v tu noc prý měla sen, ve kterém měla zářivou vizi nepředstavitelné Prázdnoty a Blaženosti. Když to příští ráno pověděla svému muži, rozradostnil se ze znamení, které mělo značit můj příchod do světa cítících bytostí.

Narodil jsem se desátého dne prvé poloviny devátého měsíce, který byl čtvrtým měsícem roku ohně-muže-draka (1016 n.l.). Moji rodiče z radosti poslali pro kněze brahmína jménem Guhjamatí, který když mě jako novorozeňátko prozkoumal, údajně prohlásil: „Velký zázrak, opravdu! Tento vznešený chlapeček pokud nastoupí náboženský život, bude vskutku duchovním velikánem. Bude jako princ Siddhártha.“ Samozřejmě moji rodiče se tomu těšili jen napůl, protože mě chtěli všelijak odvrátit od náboženských cílů. Bylo to pochopitelné. Znamenalo by to konec našeho rodu. Proto se mě vždy snažili přimět k hospodářskému způsobu života, mít ženu a děti. Podle starodávného zvyku pouze děti mohou zajistit svým životem a obětováním plnohodnotný život svým předkům na druhé straně.

Nevím, jestli mi tyto příběhy matka nevyprávěla jen proto, že ze mne později byl velký učenec, čímž by si dokazovala, že její syn již od narození byl výjimečný. Jedno je ale jisté, že již od malička jsem měl bystrý rozum. Matka to ale později vykládala jako vrozenou velkou moudrost, což se mi nechce moc věřit. Dítě je jako každé jiné, má postřehy netabuizované a otevřené na rozdíl od dospělých, kteří již svět vidí přes určitý filtr. Prý jsem vyprávěl i své minulé životy jakoby zpaměti a říkal, co všechno v tomto životě musím udělat, ale opravdu si na ty věci nevzpomínám. Vždyť nyní jsem už s tímto tělem ztratil kontakt do takové míry, že je mi toto tělo úplně cizí.

Otec mě zdržoval naučit se číst a psát. Báł se, že bych tak rychleji opustil dům a odešel do bezdomoví. Tím by vymřel náš rod. Nechtěl to dopustit. Samozřejmě jsem v té době tyto věci ještě nemohl chápat, prostě jsem měl velké nutkání k učenosti a viděl jsem, že mi v tom doma brání. Ale učil jsem se potají. Možná to byla reakce na skoro zákaz; člověk chce mnohdy to, co mu zakazují. Kdyby mě na druhé straně nutili učit se, možná by se stal pravý opak. Ale všechno se stalo tak, jak mělo být.

Když jsem se naučil číst, dostaly se mi do rukou náboženské práce, životy svatých. Bylo mi jen osm let a už tehdy jsem cítil odpor k světskému způsobu života. Před

očima jsem viděl ideál svatých, jejich čistý život a hledání věčné Pravdy. Již tenkrát jsem pochopil, že tento svět je pomíjějící a přechodný. Samozřejmě jsem to všechno chápal jen omezeně, ale odněkud zevnitř ze mne vyvěrala síla, která mě nenechávala na pokoji. Tížila mě skutečnost, že jsem si nemohl odpovědět na mnohé otázky života a smrti.

Pak přišel den, kdy jsem tuto tíhu již nemohl unést, byl jsem nervózní a rozpačitý. Přiznal jsem se rodičům, že jsem se potají učil a nyní je již neodvratitelné, že moje mysl je plna náboženských otázek, jež mi nedávají klidu. Prosil jsem je, aby mi dovolili odejít studovat do Kašmíru.

Zazpíval jsem tehdy:

„Pozdrav božským Třem Klenotům!
Jimi inspirován, prosím otce svého,
aby vyslechl syna jediného.
Každý čin a skutek působí štěstí jen omezeně,
nekráčí-li společně ruku v ruce s dharmou.“

Matka mě však objala, přitlačila k svým ěadrům a nechtěla mě pustit. Proto jsem v zoufalství zpíval dál:

„Pozdrav božským Třem Klenotům!
Matko, prosím tě snažně,
neodrazuj syna svého,
pusť ho zářivé dharmě.
Vznešená matko, i když rodiče
jsou dobrodiním a kořenem pro syna,
ale když jejich čin nesouhlasí s dharmou,
svět utrpení poběží do nekonečna.
Opravdu je těžké do lidského těla se vtělit,
proto vám děkuji, že jsem se vám mohl narodit.
Nenásledovat dharmu mi však působí
velký zármutek.
Pokud syna svého opravdu ráda máš,
v souladu s věčným učením, dharmě ho dáš.“

Matka po mých slovech propukla v pláč a pravila:

„Milý můj synu, aby jsi se stal šťastným,
dám tě dharmě na chvíli,
ale vrať se rychle, abychom my,
tvoji rodiče, byli taktéž šťastní.“

Nakonec mi rodiče dali svolení odejít do Kašmíru. Když mi bylo jedenáct let, vstoupil jsem zde do kláštera. Učil jsem se krásnému umění, medicíně, gramatice, epistemologii a rétorice. Obeznamil jsem se se systémy kálačakry, samvaródaji a naučil se čtyřem jazykům: prákr, apabhramša, paišáčí a sanskr. Studoval jsem samozřejmě i filozofii podle Nágárdžuny a Árjadévy, dílo *Pramáṇasamgraha* se sedmi pomocnými texty. Zůstal jsem zde tři roky a stal se ze mne bystrý učenec. Domů jsem se vrátil spolu s třinácti učenci. Doma jsem pokračoval v soukromém studiu, následoval jsem „Hlubší poznání skrytého významu“, zvládnul jsem *Abhisamajálankáru*, *Uttara-tantru*, *Mahájána-sútránlankáru*, *Madhjántavibhangu* a *Dharma-dharmatá-vibhangu*. Z nauky živé Prázdnoty, jež je základem buddhistického učení, jsem vystudoval *Pradžňámúlu*, *Śúnjatasaptatikárikú*, *Juktišaṣṭiku*, *Vaidalja-sútru*, *Vigrahavjávartani* a *Ratnávali*. Je to šest filozofických prací soustavy mádhjamika.

Co se týká literatury manter, naučil jsem se odvětví krijá tantry, zvládnul *Dhjánóttarapaṭalakramu*, z odvětví čarjá tantry *Vairóčanábhisambhódhi-tantru*, z odvětví jóga tantry *Sarvadurgatipariśódhanatédžórádžasju* a další texty. Z odvětví anuttarajóga „matka“ tanter jsem prošel zasvěcením *Hévađžratantrarádži*. Dále jsem si do hloubky osvojil učení *Vađžrapañđary*, v padesáti kapitolách *Abhidhánauttara-tantry*, *Saṃpuṭíky*, *Saṃvara-udbhavy*, *Héruka-abhjudaji*, *Dákiṇisarvačittádvajáčintjadžňánavađžramvá-ráhjabhibhavatantrarádži*, *Śrí-Dákárṇava-mahájógini-tantrarádži* a mnoha dalších děl.

Jednou, když má studia ne a ne dojit konce, obrátil se na mě můj otec:

„Proč ušlechtilá nauka slova rodičů porušuje?
Usaď se a žij normálně se svou rodinou v domě.“

Ostatní hosté, mí přátelé z kláštera, kteří mi zde byli oporou, se snažili různými dary a lichotkami odvrátit mého otce od jeho myšlenky.

Nakonec jsem prohlásil:

„Pozdrav božským Třem Klenotům!
Jimi inspirován, něžně prosím otce i matku,
aby vyslechli z úst syna povznášející nauku.
Jaká je použitelnost velké víry,
není-li s naukou ve spojení?
Proč odvracet syna od vznešeného cíle,
nemá-li zalíbení v hmotném světě?
Jak bych mohl praktikovat dharmu,
kdybych se musel starat o rodinu?
Ctihodní rodiče mí, vyslechněte mě,
nejste-li se mnou spokojeni,
do Kašmíru mě vrátit se nechte.“

Rodiče odpověděli:

„Poslouchej synu,
ty jsi vážený a svatý muž, uč nás dharmě.
Ostatní učenci necht' ale odejdou
a nezatěžují nás marně.“

S jejich prosbou jsem nemohl nesouhlasit. Když ale odešli, rodiče mi pravili:

„Milý synu, máme o tebe starost.
Dharmu jsi už praktikoval dost.
Aby naše linie rodu nevymřela navždy,
dobrou a váženou manželku si najdi.“

Na to jsem pravil:

„Ó otče a matko, co bude s dharmou,
spojím-li svůj život s manželkou?
Mým cílem je osvíceným se stát,
proč k světu světskému se mám přidat?
Je tomu dávno, co Šákjamuni se vzdal rodiny

a přes všechny překážky stal se hledačem Pravdy.
Dosáhnuvše osvícení statisíckrát odplatil,
co jeho rodiče mu dali – celý svět se mu sklonil.
I já se mu podobným chci stát,
prosím o svolení, byl bych rád.“

„Pokud to učiníš, pak to vskutku znamená, že se nás chceš jen zbavit“, odpověděli mi rodiče s hněvem a nechtěli přistoupit na moje rozhodnutí.

Zamyslel jsem se: „Pokud se neožením, život mých rodičů bude bez podpory. Ožením-li se, dostanu se do něčeho strašidelného a nebudu moci následovat vznešenou dharmu. Kdybych konal proti dharmě, byl bych malého rozumu. Vždyť jsem učenec v pěti odvětvích!

Pak jsem řekl nahlas:

„Do manželského života vstoupit mohu jedině,
nebude-li ve své podstatě proti nauce a dharmě.
Proto děvče, které se mou manželkou má stát,
musí mít následující vlastnosti, pak budu rád.
Pozdrav božským Třem Klenotům!
Jimi povzbuzen zpívám rodičům.
Málokdo poznává, že vše jsou rodiče,
celý velký svět i malé částice.
Proto hledejte děvče bez předsudků, čisté,
zrozené jako Hindka, láskyplné a půvabné.
Růžovému lotosu se podobá to krásné děvče,
proto má jméno Vimalá, je myslí klidné.
Duchovně však do rodiny mahájány patří,
dejte mi vědět, pokud jste to děvče našli.“

Poté jsem dodal, že k nim nebudu neposlušný, když mi děvče takových ctností přivedou. Tajně jsem však předpokládal, že takovou bytost nenajdou. Otec sepsal všechny požadované vlastnosti mé budoucí manželky a jen tak pro sebe drmolil: „Vskutku, je to jen záměr, jak obejít manželství. Kde jen najdu takové děvče?“ Pak odešel sklíčený.

Příští den Džňánačakšmant, otcův hlavní ministr, když viděl otce celý den pohrouženého do smutku, ho oslovil: „Pane, vidím, že máte veliké starosti. Udělal jsem něco špatného?“

Poté mu otec povyprávěl o věci ohledně mého manželství. Vyjmenoval vlastnosti mé budoucí choti: má pocházet z hinduistické rodiny, má být čistého charakteru, bez špatných vlastností, být osvíceného rozumu, učená v lásce, soucitná, v rozkvětu šestnácti let, se jménem Vimalá.

„Vaše výsosti, nebuďte zoufalý. Váš syn je vynikající člověk a všechno se, uvidíte, obrátí v dobré. Netrapte se zbytečnými myšlenkami, to děvče prostě najdu. Půjdu je hledat.“

„Jsem si jist, že je nenajdete,“ odpověděl otec.

„Buďte optimista, pane,“ řekl ministr a spolu s jedním sluhou se hned vydal na cestu hledat Vimalu.

Po roce marného hledání se jednoho večera dostali do malé vsi v Bengálsku. Vyčerpáni z dlouhého cestování, sedli si do stínu poblíž studny. Po chvíli se zde objevilo děvče, které nosilo posvátnou šňůru, jež naznačovala, že patří do brahmínské kasty hinduistické společnosti. Vlasy měla tmavé a dlouhé, umně upravené. Z velkých očí podobných lotosu zářila sama laskavost. Protože nebyl nikdo nablízku, neváhala a sama nabrala ze studny vodu, i když byla zrozenou brahmínkou, pro niž je to nepatřičné.

Hlavní ministr ji oslovil: „Máme žízeň, dej nám trochu vody.“

Když viděl, že brahmínka bez váhání cizincům nabízí vodu, mohlo to znamenat jedině, že patří do mahájánové rodiny soucitu. Když vypláchla džbán na pití, mohlo to znamenat jedině, že je bystrého rozumu.

Vidíc tyto znaky otázal se směle: „Kdo je tvým otcem a matkou? Jak se jmenuješ? Kolik je ti let?“

Mladá brahmínka pozorovala cizince delší čas. Viděla, že oba byli unavení, drsní, bledí a šaty měli opotřebované. Z pohledu se naplnila soucitem a s kapkami slz v očích, poněkud zmatená z náhlých přímých otázek, pravila: „Můj otec je brahmín Tišja, moje matka se jmenuje Nigu a můj bratr Nagu. Já sama se jmenuji Vimaladípi a mám šestnáct let. Patřím do brahmínské kasty a náboženstvím k Hindům.“

Ministr si všechno znovu a znovu ve své hlavě porovnával – zatím všechno sedělo: kasta, jméno, věk i ctnosti.

„Slyšela jsi něco o velkém učenci, synovi krále Šántivarmana?“ vyptával se dále.

„Ano, slyšela jsem. Jeho věhlas dorazil až k nám.“

„Nechtěla by ses státi jeho manželkou?“ vyčerpán dlouhým hledáním, zeptal se ministr přímo bez váhání.

Mladá brahmínka sledující, kam rozhovor směřoval, na otázku bez údivu řekla: „Musíš se zeptat mého otce. Jeho rozhodnutí je i mým rozhodnutím. Pokud bude otec souhlasit, stanu se manželkou syna tvého pána. Zítra před východem slunce bude můj otec poblíž tohoto místa provádět védskou oběť. Můžeš se ho poté zeptat,“ a s těmito slovy se děvče vrátilo domů.

Ráno, den poté, se vše odehrávalo jak Vimaladípi řekla. Po ukončení oběti, kterou oba sledovali z dálky, neboť nechtěli kněze v žádném případě popudit, k němu uctivě přistoupili a ministr jej oslovil: „Vznešený pane, jsem vyslancem rádži Šántivarmana. Hledám manželku pro jeho učeného syna a nyní jsem ji našel v osobě tvé dcery. Dej nám ji, bohatě tě odměníme.“

„Tvůj král, není pochyb, patří do vznešené rodiny, ale my jsme brahmíni nejvyšší kasty a vy jste buddhisté. To je dostatečný důvod, abych s vaším přáním nesouhlasil,“ odvětil Tišja a bez dalších slov vykročil k domovu.

„Pokud nám ji nedáš, nezbude nám nic jiného než spáchat sebevraždu a to před tvým domem!“ křičel za ním ministr.

Následovali Tišju, zjistili, kde bydlí a lehli si před branou, kde zůstali nepohnuti několik dnů bez potravy. Lidé se jich vyptávali, proč to dělají, poté je začali litovat a obrátili se na Tišju, aby změkčil svoje srdce a vyhověl těm buddhistům, pokud nechce způsobit jejich smrt vyhladováním. Tišja byl nakonec okolím přinucen cizincům vyhovět. Ministr se sluhou byli radostí bez sebe a okamžitě se vrátili do rodného kraje, aby svému pánu řekli tu radostnou zprávu. Královi všechno povyprávěli, co a jak se stalo. Král jakoby náhle omládl o několik let a byl ještě šťastnější než jeho vyslanci, kteří unikli smrti vyhladováním. Ministrovi přidělil za tuto službu další důležité úřady a sluhu povýšil.

Následující týdny probíhaly shromažďováním různých darů a cenností, které posléze poslali brahmínovi Tišjovi. Jen já, jako bych byl stále pod opojením a mimo dění, nechápal jsem, že k tomu mohlo dojít. Co jsem však mohl dělat, slíbil jsem, co jsem slíbil, ať se stane, co se stát má.

S velkou okázalostí jsem se s Vimaladípi oženil, když jí bylo sedmnáct let. Nemůžu tvrdit, že by byla proti mé vůli, ale já jsem měl jiné cíle než světské. Prosil jsem o děvče určitých ctností doufaje, že takové nikdy nenajdou. Musel jsem si přiznat, že je zřejmě na tomto světě možné cokoli, a to i věci krajně nepravděpodobné.

Vimaladípi jsem si určitým způsobem oblíbil, hlavně pro její oddanost svému manželovi a otevřenou mysl pro duchovní pravdy. A tak přišel den, kdy ode mne mohla přijmout učení mahájány. Vimaladípi mě poslouchala s nepředstíraným zaujetím a jasným přesvědčením, že nikdy nezapomene na poslání dharmy. Stala se mou žákyní a sloužila mi jako ctnostná manželka ve všem, tak jak povinnosti lidí určuje vesmírný řád.

I když náš společný život byl příkladný, již od začátku jsem cítil odpor k takovému způsobu života. Tento odpor nepominul ani po letech. Rodinný život jsem cítil jako velkou samsáru. Tak přišel den, kdy jsem se rozhodl, že definitivně vyřeším svůj problém.

Proto jsem pravil své ženě: „Žijeme spolu osm let. Již jako dítě jsem chtěl opustit domov, vždy jsem narážel na těžkosti, pro které jsem to nemohl uskutečnit. Tehdy by to znamenalo neposlušnost rodičům. Nyní jsem dospělý a chystám se vyměnit teplo domova za nejistotu bezdomoví. Příkladem je mi Šákjamuni, který také opustil svou rodinu, aby došel věčného klidu. Můžeš nadále následovat dharmu, opět se vdát. Doufám, že mě chápeš.“

„Nemůžeš mě jen tak od sebe odhodit, když jsme již prožili společně dlouhá léta. Víím, že smrt nás čeká v kterýkoliv okamžik, nic není jistého na tomto světě. Nebudu ti bránit v následování velkého Cíle, ale naopak, vše udělám pro to, abych ti v tom pomohla. Proto se také vzdávám světa, přičemž budu tvrdit, že jsem jako manželka selhala,“ řekla Vimaladípí.

Tak jsme se dohodli a se souhlasem své ženy jsem oznámil rodičům: „Ženy jsou jako džbán plný podvodů, Vimaladípí nevyjímaje. Má nesčetné chyby a vady. Nemohu s ní již nadále žít.“

Užaslý král, můj otec, zavolal brahmína Tišju k diskusi. Poté mě oba prosili, abych od svého záměru upustil. Držel jsem se svého odhodlání a řekl:

„Nedá se vyjmenovat ani spočítat vady ženy.
Moje duše uvízla v jedovaté bažině zrady.
Zřeknu se světa, neudělám již nikdy stejné chyby.“

Nakonec se všichni obrátili na Vimaladípí, aby řekla pravdu. Ona však tvrdila to samé co já, jak jsme se domluvili. Nebylo jiného východiska. S naším rozvodem tedy museli souhlasit.

Konečně osvobozen od světských pout vydal jsem se, zanechávaje Vimaladípí jako společníci v dharmě, do poustevny Anandárama. Bylo mi tehdy 25 let. Studoval jsem zde pod odborným vedením tři roky. Mezi texty, kterým jsem se zde naučil, byly např. *Vinajavastu*, *Lalitavistara-sútra*, *Karmašataka*, *Smrtjupasthána*, *Džátakamálá* a *Vinaja-sútra*. Měl jsem štěstí zde potkat mnoho učených mnichů, ale občas také oni poslouchali mě. Zdolal jsem také „Základní tantru“ o 25 000 verších, „Zkrácenou tantru“ o 1800 verších, texty *Čaturdévipariprčchá*, *Sandhivjákarana-tantra*, *Vadžrávalínáma-manđalasádhana*, *Śrí-džňánavadžrasamuččaja* a jiné.

V poustevně jsem byl jen novicem, samozřejmě. Mým cílem však bylo stát se *bhikšu*, buddhistickým mnichem. Proto jsem po skončení mých studií odešel do města Puny v Kašmíru, jako člověk, jež má žízeň a předpokládá, že tam dostane vodu. Mnichem jsem se stal, když mi bylo 28 let. V Kašmíru jsem zůstal také tři roky. Pod vedením opata a svých učitelů jsem studoval komentáře ke *Kálačakra-tantře*, *Vimalaprabhu*, *Mahámaju* a *Śrí-čatuḥpīṭha-mahájógini-tantrarádžu*. Poté jsem přesídlil do Pullahari, kde jsem šířil buddhistickou nauku již jako vzdělaný mnich a organizoval učené rozpravy po celém okolí. Po čase se zde kolem mne soustředila skupina mnichů, kteří pod mým vedením dosáhli hlubšího pochopení podstaty nauky. Někteří dosáhli magických schopností, jiní získali intuitivní vnímání a porozumění, a byli i tací, kteří měli hluboké mystické prožitky.

V té době jsem již měl za sebou řadu esoterických vnorů, v meditacích jsem byl již znalý postupů a různých stavů. Také, jako vedlejší výsledek, jsem byl obdařen různými *siddhi*, ale ty jsem nikdy nepovažoval za duchovní pokrok. Tyto schopnosti mi ale umožňovaly, abych mohl své skupině více pomáhat. Věděl jsem ale také dobře, že různé extatické stavy bytí jsou ještě velmi daleko od skutečného Poznání. Protože jsem byl opravdu znalý textů, vysvětlení a komentářů, proslul jsem v širokém okolí jako znalec

teorie i praxe. Když si to nyní promítám, vskutku mohu tvrdit, že jsem tehdy věděl pramálo, i když jsem spoustu věcí chápal intuitivně a mohl radit i druhým, kteří se asi domnívali, že mám skutečné Poznání. Bylo těžké přiznat, že toho vím málo, že kromě meditativních vnorů, znalosti působení *prány* v těle i okolí, vnímání jemných vibrací, které běžně člověk nevnímá a dalších nepatrných sil, mi chybí uskutečnění nejvyššího Cíle. Žil jsem takto vnitřně rozpolcen.

V Pullahari jsem zůstal šest let, kde jsem napsal komentáře ke *Guhjasamádžatantrě*, *Abhidhána-uttaratantrě*, *Hévađžra-tantrě* a *Samvara-udbhavě*. Složil jsem i četná jiná díla o *sútrách* a *mantrách*. Poté jsem se přestěhoval na univerzitu v Nalandě, kde působili velcí učenci. Bylo jich kolem pětiset, z nichž nejznámějších bylo osmdesát čtyři. Z těch byli nejvíce proslulí čtyři mniši, kteří měli nejvyšší autoritu.

Když jednou jeden z nich zemřel, nemohli nikoho najít na uvolněné důstojné místo. Pět set mnichů se shromáždilo a dohodlo, že tu není nikoho učenějšího než mne. Já jsem však protestoval, ale oni mě prosili. Prosili mne devět dní, až jsem nakonec souhlasil.

Po určité době, když zjistili mé kvality, vedení Nalandy chtělo, abych se stal opatem. Protože jsem měl kromě učenosti i organizační vlohy, přijal jsem post se sebe-důvěrou. Po zasvěcení jsem přijal jméno Abhajakírti. Moje sláva se tím jen rozrůstala. V náboženských debatách jsem nakonec vždy zvítězil a porazil bludné názory a filozofické spekulace nebuddhistů. Jako opat jsem šířil dharmu po dobu osmi let. Můj skutečný duchovní život však začíná až nyní, když se mi z milosti gurma dostalo zjevení.

Jednou, když jsem studoval určité náboženské texty, všiml jsem si, že nějaký stín padá na knihy i mou postavu. Vícekrát jsem se otočil, ale nebylo tam nic, co to mohlo způsobit; slunce jasně zářilo, nebe bylo bez mraků. Neuměl jsem si to vysvětlit, proto jsem na to hned zapomněl a pokračoval ve studiu. Několikrát se to opakovalo, pak jsem se již neotáčel, i když mi to bylo divné, ale co jsem měl dělat? Další stín však úplně zastínil nejen mé knihy, ale i blízké okolí a zezadu jsem pocítil nevysvětlitelný chlad až mrazení v zádech. Cítil jsem, že za mnou něco je. Zprvu jsem se obával otočit, abych znovu nebyl klamán. Snažil jsem se přijít na kloub této záhadě obrácen zády k tomu, co ten stín způsobilo.

Když mě to něco ale najednou oslovilo, bylo mi jasné, že tady nemůže být nikdo z mnichů, protože věděli, že v době mého studia mě nikdo nesmí rušit, a i kdyby, slyšel bych je přicházet. Vlasy se mi zježily a jakési mravenčení pohltilo celé moje tělo. To něco mě oslovilo i podruhé, věděl jsem, že se nyní již musím otočit, ať je příčinou této záhady cokoli.

Přede mnou stála stará ošklivá žena: oči měla zapadlé, rudé a podlité krví, vlasy šedivé a neučesané, vysunuté čelo s mnoha vráskami. Hroudovité uši měla dlouhé, tvář nepříjemnou a uschlou, její zkroucený nos byl pln krvavých cév: Zkřivená ústa byla pootevřena, žluté hnisající zuby jí zapadaly dozadu a jazykem pohybovala jakoby něco neustále žvýkala a navlhčovala si rty. Jak tam stála opírajíc se o hůl, lapala po vzduchu, přičemž vydávala hvízdot. Měla tmavomodrou pleť, drsnou kůži, tělo skloněné a vyhublé. Vskutku byla podobou bohyně Dordže phamo (Vadžraváráhí).

Chraptivě se mě zeptala: „Co studuješ, synu?“

„Probírám se texty o logice, epistemologii a metafyzice,“ odvětil jsem.

„Je chvályhodné, když se učíš. Ale řekni mi upřímně, rozumíš jim také?“

„Ano, samozřejmě.“

„Chápeš slova nebo i jejich smysl?“ ptala se nepříjemná stará žena s posměšným tónem.

„Slova,“ řekl jsem.

Ta ošklivá ženská se najednou změnila, smála se a radovala, začala tančit kolem, jakoby dostala zprávu, že za chvíli omládne. Svou holí mávala ve vzduchu a skákala.

Nechápal jsem, odkud se v ní bere najednou ta síla, před chvílí ještě vypadala, že smrt na ní již čeká za dveřmi.

Aby cítila ještě větší štěstí, dodal jsem: „A také rozumím smyslu.“

Jakmile jsem to dořekl, žena se hned změnila. Nevěděl jsem, co se tu vlastně děje, je to všechno tak divné. Žena začala plakat tak horoucně, jako bych ji urazil až na kost či způsobil tu největší bolest. Opravdu, kdybych jí řekl, že její syn zemřel, nebyla by až tak sklíčená jako nyní. Třásla se po celém těle, holí bila do země jak prosta rozumu.

„Jak je možné, že se nadmíru těšíš, když jsem řekl, že chápu slova nauky, a nyní vypadáš bídne, když jsem dodal, že rozumím také jejímu smyslu?“ ptal jsem se jí zvědavě a šokován, že jsem už nejen nechápal její divadlo, ale snad ani sám sebe.

„Měla jsem radost,“ říkala s poučným hlasem jako mudrc, „protože ty, velký učenec, jsi nelhal a přijal vlastní tvrzení, že rozumíš jen slovům. Ale když jsi řekl, že rozumíš i smyslu nauky, což jak jistě víš, není pravda, pocítila jsem velké zklamání a smutek.“

Nyní jsem pochopil, že přede mnou vskutku stojí bohyně Dordže phamo, a přímo mi řekla pravdu o mé skutečné neznalosti, což jsem již delší dobu samozřejmě věděl, ale bál jsem si přiznat.

Obrátil jsem se k ní s úctou, padl jsem k jejím nohám a pronesl svou dlouholetou prosbu: „Vznešená bohyně, řekni, existuje někdo, kdo uskutečnil i smysl?“

„Můj bratr,“ řekla medovým hlasem, přičemž se celá její postava změnila v krásnou mladou bohyni, jakmile uviděla, že jsem i přes její odpornou podobu v ní rozpoznal božskou Matku. Poté mi dala instrukce, kde najdu jejího vznešeného a znalého bratra, za kterým se musím vydat sám. Nikdy jsem si však nepředstavoval, že toto hledání nakonec bude tak těžké.

Nad vizí bohyně s 37 ošklivými rysy jsem přemýšlel dlouhé dny. Každý rys jsem bral jako zvláštní předmět meditace a přišel jsem na to, že saṃsára je neštěstí, protože ji vyjadřuje 37 druhů nespokojeností subjektivně a 37 druhů nečistot těla objektivně. To vše vytváří náš klamný a pomíjivý svět. Pro jedny hledíme do světa jakoby byl věčný a pro druhé, pro nečistoty uvnitř, nejsme schopni odbourávat vlastní představy, což nás žene do *karmy*. Proto se má duchovně usilující člověk ponořit do sebe a vyčistit 37 hlavních zablokovaných mikrokosmických kanálů (nádí), také 37 druhů jemných tvůrčích potenciálů, do jejichž kompetence patří čakry, bindu, práṇa atd. Přesvědčil jsem se, že knihy a tajné texty mohou dát určité vědění, mohou nám pomoci najít správný pohled na svět vně i uvnitř, mohou nastínit metafyzické pravdy a řešit kosmické uzly vědou maṇḍal, ale bez přímého vedení gurua jsem cítil, jak sedím na bedýnce zlata a nemám klíč, abych ji otevřel.

Symbolismus opravdu skrytých textů, i když jsem je pilně studoval, ba i vykládal ostatním mnichům, je možné chápat na mnoha úrovních. Bez nadsázky mohu tvrdit, že v té době bylo málo tak učených lidí, jako jsem byl já, a přece mi chybělo uskutečnění a skutečné pochopení vznešených textů. Pomocí rituálů je možné dosáhnout magických schopností, sílu nad proměnlivými věcmi a práṇickými energiemi, jež vytvářejí život. S *Kálačakra maṇḍalou* jsem se dostával i do jiných dimenzí, kde vystupovaly bytosti jiného vzhledu než lidé, propadával jsem kosmickou strukturou rychlostí myšlenky, kdy se čas zastavil a prostor expandoval, ale stále to byl svět změn. Svět změn je pomíjející. Kde hledat to, co je všudypřítomné? Věděl jsem dobře teoreticky, že súnjatá je Cíl, ale jak zastavit úplně myšlení?

Dostanu-li se do hlubokého vnoru, třeba v něm sedím několik dnů bez psychické aktivity, ale když se vrátím do bdělého stavu, odněkud se na mně znovu nalepí *karma* a vím, že to není konec Cesty. S *Hévaḍžra mandalou* jsem procestoval pláň pěti *tathágatů* a jejich energetické roviny. Byl jsem jako zrcadlo jasné záře a přece jsem věděl, že to není nejvyšší Poznání. Po zasvěcení *Guhjasamádži* jsem měl univerzální zkušenost jednoho ve všem a všeho v jednotě. Moje vědomí bylo lůnem Blaženosti. Ale neustále jsem viděl další světla, další oblasti bytí a nebytí, které mi byly z neznámého důvodu odepřeny.

S *maṇḍalou Čakrasaṃvary* jsem prošel vizemi 62 vizualizačních božstev, ovládl jsem proudy „červeného“ a „bílého“, mohl je sjednotit na Klenotu, a přece mi něco chybělo, nějaká síla mi nedovolovala klidu.

Když jsem už jednou byl metafyzicky i mikrokosmicky tak daleko, že jsem právem mohl být opatem a velkým učencem, když jsem disponoval velkými *siddhi* a znalostmi, co je to za pláň, která nerespektuje tyto duchovní kvality, jíž nestačí, že jsem spálil většinu své karmy, jíž nestačí, že ve vnoru prožívám jednotu Nekonečna a Blaženosti? Co to je za pláň, která je za sférou bohů a podivných bytostí, vytvářející jiný strukturální život ba i jiné planetární systémy? Na tyto otázky mi žádný text neodpoví. Pouze milostí gurua se snad jednou dozvím tyto pravdy. Jak výtečná je moudrost gurua, který mě probudil z mého spánku! Úcta jemu, který je buddha sám. Musím ho vyhledat, už mě netěší místo opata, chci vidět Pravdu!

Toho dne jsem se rozhodl, že se vzdám postu opata, zanechám své knihy (ve kterých jsem měl odmalička velké zalíbení – ach, jak to bylo těžké) a okamžitě se vydám na cestu za guruem, a i když nevím přesně, kde prodlévá, snad ho najdu. Svolal jsem tedy mnišskou radu starších a pronesl své rozhodnutí. Vysvětlil jsem, že jsem měl životně důležitou vizi, která mě vede od kláštera pryč do neznáma.

Starší mniši v Nalandě však říkali: „Mezi předcházejícími opaty nebyl ani jeden tak široce vzdělaný a učený jako náš Abhajakírti. Při vysvětlování *súter* a *tanter* se každému dostávalo hlubokého pochopení. Svatou nauku jsi šířil horlivěji než kdokoliv jiný. Tvé vysvětlení ohledně gramatiky, logiky a epistemologie nám odhalilo neomezenou moudrost. Mnozí i z mladších mnichů, ba i noviců, pod tvým vedením dosáhli velkých úspěchů v meditačních technikách. Proč bys odcházel, koho máme najít místo tebe? Pokud odejdeš, my zde zůstaneme jako ryby vyvržené na břeh.“

Všichni s tímto projevem souhlasili. Prosili mě v zármutku, abych neodcházel.

Hlava Východní Brány prosil slovy:

„Ó Abhajakírti, slavný učence,
kterému se zdaleka nikdo nerovná.
Mnišský spolek je kořenem dharmy,
opustit jej, konat proti dharmě znamená.
Zůstaň s námi pro naši záchranu,
prosíme tě, nezpůsob nám tu velkou ránu.“

Odmítal jsem všechna ta slova lichocení, věděl jsem dobře, že najdu-li gurua a předá-li mi vyšší nauku, bude to mnohem cennější duchovní dar než vést lidi svým omezeným poznáním.

Poté hlava Jižní Brány prohlásil:

„Společníci v dharmě jsou základem v ní.
Odejít od svých přátel proto správné není.
Prosíme tě, zůstaň tady, ať se nic nemění.“

Ale já jsem se nedal přemluvit. Trval jsem na svém.
Proto pronesl svou prosbu i hlava Západní Brány:

„Kořen nauky je v disciplíně dharmy.
Vzdát se jí je konat proti ní.
Zůstaň s námi, opate ctnostný.“

Tento proslov také neměl žádný účinek na moje rozhodnutí.

Nakonec přednesl své námitky i hlava Severní Brány:

„Vznešený a slavný mudrci!
Náš milosrdný Abhajakirti!
Pokud odejdeš, ztratíme lékaře,
lékaře slepoty, ztělesnění dharmy.
Kdo bude léčit nevědomost?
Jsi pro nás jako božský most.
Proto, svatý otče, snažně tě prosíme,
zůstaň s námi, ať věčně bdíme!
Požehnej svou přítomností ovzduší,
které v Nalandě s úctou dýchají mniši.“

Protože jsem byl pevně odhodlán, že budu hledat gurua, pravil jsem:

„Všechno, co se jednou narodí, umře.
Všechno, co se jednou spojí, rozdělí se.
Cestu k osvobození najdeme jen tam,
kde na nás svět nepůsobí jako klam.
Co je vybudované na karmě, je pomíjející,
proto vnější svět opustí moudrý hledající.
Znám skoro všechna důležitá písmena,
jsou jako obrovské moře beze dna.
Osvojil jsem si všech pět odvětví učenosti,
ale bez gurua jsou k ničemu mé ctnosti.
Bez přímého vedení znalého učitele
oheň mé touhy po Poznání nevyhasne.
Proto ho jdu vyhledat, kdekoliv dlí,
on je samotný buddha, všechno ví.
Proud nektaru z esence tanter,
vibrační hodnota všech božských manter
září v mém srdci jako tisíce sluncí,
ale jejich skutečnost jen guru vysvětlí.
Touha po božském vědění bude uspokojena
jen laskavým učením a milostí gurua.
Řeknu vám pravdu, poslouchejte mniši!
K čemu jsou mi duchovní přednosti a ctnosti?
K čemu jsou mi síly a senzibilní schopnost,
když jsem dosud nespátřil věčnou Skutečnost?
Spoléhám se na moudré učení Hévadžry,
gurua opravdového musím vyhledat nyní.“

S těmito slovy jsem se s klášteřem rozloučil, vzal si žebráckou misku, oblékl si obyčejné asketické roucho a vydal se na východ. Ve zjevení jsem dostal mlhavé instrukce, že gurua mám hledat směrem na východ. S láskou ke guruovi, který mi odhalil moji nevědomost pomocí bohyně Vadžraváráhí, mě hnala vnitřní síla přes kraje pusté i vzkvétající.

Ani nevím, jak dlouho jsem putoval, ztrácel jsem pojem času, pouze jsem šel a šel. Praktikoval jsem každý den své meditace a rituály. Když jsem dorazil do nějaké vsi, kde mě vesničané kladně uvítali, vyložil jsem jim duchovní pravdy a poskytl úvod do nauky. Když jsem procházel krajem nebuddhistickým, mlčel jsem a s pokorou přijímal almužny, pokud je dali. Abych se oprostil od své minulosti, nakonec jsem upustil i od poučování a vyhledávání filozofických debat.

Po dlouhém putování jsem dorazil ke spáleništi mrtvol, kde se odjakživa spalují mrtvoly, aby se proměnily v popel a prach. Duše, která po smrti opustila své tělo, se tak nemůže vrátit, nemá již hmotné pouto ke světu. Někdy se mrtvoly také pohřbívaly, ale tehdy duše často bloudila kolem svého hrobu a nedokázala přetnout jemné spojení s hnijícím tělem.

Místa, kde mrtvoly spalují, jsou pro běžného člověka tabu, vkročí tam, jen aby se s mrtvým naposledy rozloučil. Pro tantrické jóginy jsou však vyhledávaným místem a to z několika důvodů. Především proto, že si zde jógin může neustále uvědomovat pomíjivost všeho, odpoutávat se od fyzického bytí poznáním, že toto tělo dříve či později musí odejít. I sám velký Vznešený, dokonalý Buddha, praktikoval umrtvování smyslů na spáleništi mrtvol. Meditoval nad jednotlivými fázemi rozkladu těla. Protože se mnohdy stane, že je málo dřeva ke spálení celého těla – dřevo je drahé a mohou si ho dovolit jenom bohatší rodiny – mrtvola není zcela spálena. Poté zde ostatky těla zůstanou a supi hodují.

V Indii je mnoho různých tradic a vyznání a každá uzavřená společnost má vlastní obřady a předpisy. Někteří nechají těla jen tak napospas divokým zvířatům a nevidí v tom nic nebožského, neboť věří, že kdyby tělo pohřbívali, čistá země by se pošpinila. Dále pro uctíváče posvátného ohně nepřichází v úvahu, aby se nečistá mrtvola dotýkala posvátného ohně.

Dalším důvodem, proč tantričtí jógini taková místa rádi vyhledávají, je fakt, že se zde rádi zdržují různí krvežízniví duchové, *pišáčové*, *bhúťové* a další astrální potvory. Tyto bytosti silně působí na psychiku člověka, který se ocitne v jejich „království“. Člověk hned napadají pochmurné myšlenky, silné představy smrti a zániku vůbec. Pro jógina je to však silnou pomůckou, aby dokázal zanechat své ego. Samozřejmě, slabé osoby hned z takového místa uprchnou nebo se časem zblázní. Naše mysl neustále uvažuje a celý svět je vlastně složen z těchto představ. Pro ego je však nedopustitelné, aby mysl přestala uvažovat, protože v tom momentě se ego rozpouští, mizí oddělenost mezi poznávajícím a poznávaným. Pro ego je zastavení myšlenek smrtící ranou.

Řekl jsem si, že zde setrvám nějaký čas a budu tvrdě cvičit. Postavil jsem si chatrč ze slámy poblíž spálenišť mrtvol. V nedalekém lese jsem nasbíral jedlé kořínky a měl jsem ještě něco jídla v zásobě. Trochu jsem si odpočinul a příštího rána jsem začal s meditací a cvičením. Rituálně jsem opakoval sedmislabičnou *mantru Demčhogu* sedm set tisíckrát: *Óm hrím há há húm húm phaṭ*. Moje mysl byla absorbována samotnou vibrační *mantrou*, nevnímal jsem již ani čas ani prostor, už jsem se nenacházel v chatrči, ale ve sféře, kde je pouze *mantra*. Poté se země začala třást, viděl jsem zářivé světlo, které bylo vně i uvnitř mě. Jeho zdroj jsem však nemohl vystopovat, bylo všude. Pocítil jsem sladkou vůni, která mě přivedla zpátky na zem a slyšel jsem hlas z nebe:

„Na východě žije tvůj guru Tilopa,
inkarnace a pán všeho tvorstva.
Ztělesňuje velkou Blaženost – prapůvodní,
buddhu nedualistického věčného Vědomí.“

Tuto vizi jsem považoval za směrodatnou, proto jsem se ihned vydal na cestu dál na východ. Měsíc jsem tak putoval a hledal gurua, ale stále nenacházel. Byl jsem zoufalý, pomyslel jsem si, že si se mnou nějaká síla jen pohrává. Sklíčený neúspěchem jsem hlasitě zvolal: „Hledal jsem věčného buddhu – gurua, musel mě podvést nenasytný *Mára*.“

Na můj žal ale odpověděl tajemný hlas: „Gurua svého najdeš jen tehdy, budeš-li upřímný a nebudeš-li líný.“

Ano, byla to pravda. Moje hledání bylo jen polovičním hledáním. Věřil jsem tomu všemu jen napůl, ale nyní jsem pochopil – nemohu hledat jen polovičatě. Nemáme-li za celoživotní cíl, až do morku kosti, transcendentno, naše úsilí není opravdové. Nesmíme si ponechat ani malá dvířka pro pochybnosti. Nesmíme si říkat, že pokud do té a té

doby učitele nenajdeme, tak se vrátíme a budeme dělat to a ono. Hledáme-li upřímně, nikdy se nevzdáme. Můžeme hledat i dvanáct let i celý svůj život. Musel jsem se proto vzdát myšlenky, že gurma najdu jen tak lehce, za pár měsíců. Jaký to dar, mít osobního gurma! Člověk si jej ovšem musí tvrdě zasloužit.

Šel jsem dál na východ již jako vyměněný. Poznal jsem, že i když má touha po guruovi byla stále větší a větší, pouze on ví, kdy jsem připraven jej potkat. Cvičil jsem své pravidelné meditace. Znovu jsem provedl rituální techniku *Śrī-čakrasaṁvara maṅḍaly* až se mi nakonec božství *maṅḍaly* objevilo a řeklo:

„Slavný a učený Abhajakirti,
svou milost dávám ti.
Správně jsi uctil mandalu,
proto ti pomohu najít Tilopu.
Buddhovství věru nedosáhneš,
pokud gurma, Tilopu nenajdeš.
Hledej jej dál na východě
a posilni svou víru vnitřně.

Překážek na cestě si nevěšmej,
vlastní život a mysl mu odevzdej.
Obětuj své klamně omezenosti
a zajisté postoupíš v duchovnosti.“

Rozradostněn hlasem *maṅḍaly* jsem zazpíval:

„Ó Tilopo, vznešený guru!
Bez tebe buddhovství nenajdu.
Ani svého života, ani těla
si ode dneška nebudu všímat.
Když zdolám všechny překážky,
snad budu guruem božským přijat.“

S vnitřním přesvědčením jsem se potuloval téměř jako bez cíle. Měl jsem jen přibližný směr a nedbal jsem ničeho, co by mne mohlo odvrátit od mé cesty. Jak jsem šel, krajina se měnila, až jsem se dostal na horskou pěšinku. Kolem mne vystupovaly nádherné stromy přímo ze skal a zdálo se, co chvíli spadnou. Ale byly pevně zakořeněné. Měl jsem žízeň a tak jsem si nabral doušek křišťálové vody z malé řeky, která tekla vedle pěšinky. Šel jsem dál a dál až jsem již z dálky viděl, že něco leží uprostřed pěšinky. Když jsem tam dorazil, uviděl jsem malomocnou ženu, jak leží uprostřed cestičky. Neměla ani ruce ani nohy. Překážela mi v cestě, protože pěšinka byla velmi užoučká, z jedné strany hora, z druhé řeka.

Řekl jsem jí: „Nepřekážej mi v cestě, jdi stranou.“

„Nevidíš, že se nemohu pohybovat? Raději mne obejdi, nespěcháš-li. Jestli spěcháš, pak mne přescoč,“ chroptěla ležící žena.

I když jsem byl soucitný, s odporem jsem si zacpal nos a přescočil ji. Malomocná žena poté vstala a vystoupila do výšin nebe. Obklopena duhovou svatozáří pravila:

„Poslouchej Abhajakirti!
Nejvyšší, v kterém se všechno
přemění ve svrchované Jedno,
je bez myšlenek lpících na zvycích,
chování a omezenosti.
Pokud jsi jimi stále poután,

jak můžeš doufat, že najdeš gurua?“

V tom okamžiku žena, řeka, skály, pěšinka – všechno zmizelo. Omdlel jsem a když jsem se probral, nacházel jsem se na písečné náhorní plošině. Zamyslel jsem se: „Nepoznal jsem, že to byl guru. Od nynějška každého, koho potkám, budu prosit o instrukce.“ Vstal jsem a pokračoval v cestě. Poté jsem několik dní nikoho nepotkal, až najednou, aniž bych postřehl, odkud se vzal, tu byl člověk nesoucí na ramenu své břemeno. Jak jsem si řekl, že každého koho potkám, budu prosit o instrukce, oslovil jsem toho člověka: „Neviděl jsi vznešeného Tilopu?“

„Neviděl. Avšak za těmito horami najdeš muže, který možná ví, kde dlí. Má však v úmyslu zabít své rodiče. Jeho se ptej,“ řekl muž s břemenem a vypařil se.

Nezbylo mi nic jiného - když jsem byl takto informován - než se vydat do výšin nedalekých hor. Trpěl jsem tam zimou, protože jsem na sebe neměl nic teplého. Z vrcholků jsem spatřil na druhé straně hory malou osadu. Ten člověk určitě bydlí tam. Opatrně jsem sestupoval. Příští den jsem již byl dole a šel jsem rovnou k jedné z chatrčí. Jak jsem se přibližoval, z chatrče vyšel muž, jakoby o mém příchodu již předem věděl. Na mou přímou otázku ohledně Tilopy odpověděl: „Ano, viděl jsem ho. Jakou cenu však mají pro tebe má slova? Pokud chceš, abych ti o něm řekl, musíš mi pomoci odstranit mé rodiče. Už dlouhou dobu mi překázejí a sám na ně nestačím. Nejlepší bude, když jim rozbijeme hlavy, pak bude jisté, že zemřeli. Jejich duše budou otřeseny krutou vraždou a rychle odejdou do říše předků. Tak co ty na to? Nikdo poblíž není, nikdo se nic nedozví.“

„Nemůžu být spoluvíníkem v tak hrůzném činu, i když gurua nenajdu. Jsem mnich, pocházím ze vznešené královské rodiny a můj věhlas učence je veliký. Proto to nemůžu udělat. Při pátrání po guruovi budu pokračovat v přijatelnější cestě, podle učení *dharmy*,“ vysvětloval jsem překvapeně.

Na má slova se muž vznesl do výšin nebe a uprostřed duhové svatozáře pravil:

„Jak chceš najít vznešeného gurua,
když v majestátní nauce velkého Soucitu
nechceš rozbít hlavu egoismu
s holí nesobeckosti, hledajíc věčnou Nicotu?“

Muž se poté ztratil jako duha a já jsem bědoval, že jsem opět gurua nepoznal. Co mi bránilo, abych uposlechl mužovy výzvy? Že jsem učenec, mnich a princ, kterému musí být vražda společensky nepřijatelný skutek? Vždyť ve skutečnosti nejsem ani učenec ani mnich, to jsou jen šaty, které jsem si oblékl! Ve skutečnosti nejsem ani mravný ani nemravný! To jsou jen společností přijímané kvality. Co je silnější, touha po guruovi nebo zachování si vlastních představ o dobru a zlu? Pokud jsem mohl najít gurua skutkem vraždy, nebylo by to přípustné? Najít gurua musí být nejdůležitějším cílem člověka, tak aby pro to dokázal i vraždit. S těmito myšlenkami jsem upadl do zvláštního stavu a když jsem se probral, celá scenérie zmizela, nacházel jsem se opět na stejné cestě.

Šel jsem dál a dál doufaje, že mi guru prokáže tu milost, abych ho i přes hru smyslů spatřil živého. Přiblížil jsem se k místu, které již na dálku zapáchalo. Viděl jsem z dálky dvě postavy, jedna ležela a druhá něco dělala nad první. Když jsem se přiblížil k onomu místu, s hrůzou jsem zjistil, že postava, která je nakloněna nad ležící, vytrhává vnitřnosti ležícímu člověku, který byl ještě při smyslech. Spolkl jsem svůj děs a opatrně oslovil člověka, který byl zmazaný krví a žlučí, jestli snad neviděl vznešeného Tilopu.

„Ano, viděl. Ale předtím, než ti o něm povím, pomoz mi rozřezat to hnisající tělo,“ pravil usmívaje se doširoka otevřenými ústy, přičemž se mu žluté zuby leskly v záři slunce.

To jsem však zcela odmítl zapomínaje na mé předešlé úvahy, že nikdy a v ničem nesmím zaváhat při hledání gurua. Muž na to vystoupil do nebes a zazpíval:

„Jak chceš najít gurua zářivého,
když neodřežeš pouta saṃsáry
nožem bezpočátečnosti Nejvyššího,
v jeho říši Nezjeveného?“

Poté muž zmizel jako pára. Začal jsem plakat nad svou ubohostí a neschopností. Guru je již tak blízko a já jsem byl vždycky tak pošetilý, že jsem ho nepoznal. Mé představy o světě jsou příliš silné, jsou mým největším poutem. Nedokáži se odtrhnout od vlastního nazírání na svět. Proto jsem ještě více zesílil svou soustředěnost v meditacích. Každý objekt jsem nyní bral za předmět své kontemplanace. Byl jsem tak zahloubán, že když jsem přišel k řece, abych se napil, ani jsem si tu nevšimnul dvou mužů. První uhodil toho druhého a jeho zoufalý křik mě probral z meditace. Přistoupil jsem blíž, abych zjistil, co se tu vlastně děje. A viděl jsem, jak první muž rozřízl břicho toho druhého a vymýval ho vodou z řeky. Druhý muž křičel bolestí až z jeho úst vycházely jen sliny a pěna. Rozhodl jsem se, že budu jakoby nezúčastněn a tak jsem se toho muže zeptal, jako bych ani neviděl, co vlastně dělá, nezná-li Tilopu.

„Ano, znám ho a také vím, kde nyní je. Ale dříve, než ti to povím, pomoz mi,“ řekl muž a aby jeho slova bylo lépe slyšet, ucpal ústa umírajícího muže svou levou nohou.

„Ne, to já nemohu,“ odvětil jsem, načež ten muž vystoupil do výšin nebe a uprostřed světla pravil:

„Jak chceš najít Tilopu,
když vodou dokonalých návodů
nevymýváš saṃsáru,
nečistou myšlenkami
lpících na zvycích a chování,
ale čistou ve své přirozenosti?“

Poté se muž rozplynul ve světlo a světlo se rozplynulo též. Upadl jsem do bezvědomí a když jsem se probudil, nacházel jsem se v cizím kraji. Šel jsem dál, až jsem dorazil do ústředí království. Král si mě zavolal a rozpoznal ve mně velkého učence. Tři dny mě hostil jako vzácnou návštěvu a poté mne žádal, abych vedl náboženskou diskusi. Nezůstalo mi nic jiného, než souhlasit. Protože jsem králi nějak padl do oka, žádal mě, abych se oženil s jeho dcerou. Znal Tilopu, ale jeho podmínkou byla předem svatba. Co jsem měl dělat? Dosud jsem nikdy nesouhlasil s návrhy, které mi byly předkládány, řekl jsem si, že nyní s tímto krokem budu souhlasit, určitě mne pak zavede k Tilopovi. V jeho panství jsem tak zůstal delší čas. Občas jsem králi připomínal jeho slib, že mě zavede k Tilopovi, ale on jakoby mne ani neslyšel. Žil jsem s jeho dcerou jako muž a žena domnívaje se, že tím dosáhnu svého cíle: najít Tilopu. Po roce zdržení jsem však již byl netrpělivý a žádal jsem krále, aby mě zavedl k Tilopovi. On se však jen zasmál, vzal si zpět svou dceru a věno, které mi daroval k manželství, odebral také zpátky. Nato mne ze svého kraje vyhnal. Mohl mne i zabít, ale můj věhlas byl příliš velký, než aby se k tomu odhodlal.

Celé království jsem však nerozpoznal jako magické kouzlo a projekci mých skrytých tužeb. Jakmile jsem odešel, všechno se za mnou zamlžilo a poté se ztratilo do vzduchu, jakoby zde nikdy nic podobného nebylo. Uslyšel jsem hlas z nebes:

„Nejsi oklamán magickým kouzlem?
Jak chceš potom najít gurua,
když touhami a odporem
upadneš do tří forem špatného života?“

Když jsem procitl, pokračoval jsem v cestě. Po nějaké době chůze jsem potkal temného člověka se smečkou psů. V rukou měl luk a šíp.

„Neviděl jsi Tilopu?“, tázal jsem se.

„Ano,“ odpověděl muž s divnou gestikulací.

„Zaved' mě k němu.“

„Vezmi se šípy a vystřel na tu srnku.“

Já jsem to však odmítl, nechtěl jsem zabíjet zvířata. Jako buddhista musím dodržovat svatý slib nezabíjení. Nato temný muž řekl:

„Jako lovec natahuji šípy přízraků,
které jsou bez přání a tužeb,
do luku, jehož podstata je zářivé světlo:
mohu zabít prchající srnku toho či onoho.
Zítra půjdu na rybolov k jezeru.“

Když řekl poslední větu, pochopil jsem, že to byl Tilopa. Chtěl jsem mu padnout k nohám, ale byl již pryč. Zmizel jako pára. Musím najít to jezero, uvažoval jsem. Neda-leko odtud, když se již stmívalo, jsem dorazil k břehu jezera plného ryb. Na dohled od jezera byli dva starší lidé, kteří orali malé pole a pojídali hmyz, který našli mezi brázdami.

„Neviděli jste Tilopu?“ ptal jsem se.

„Přebýval s námi, ale předtím než ti řekneme, kde je ...,“ chroptěl starý muž a obrátil se k ženě, „ženo, no tak, co děláš, dej najíst tomu mnichovi.“

Stará žena vzala několik žab ze své sítě a uvařila je zaživa. Poté mi je nabízela jako jídlo pro hosta.

„Protože jsem mnich, nemohu jíst po západu slunce,“ pravil jsem s děsem a překvapením současně, „a mimochodem nejím maso.“ Potom jsem uvažoval takto: „Musel bych se prohřešit proti nauce Buddhy, kdybych jedl od staré ženy, která vaří žáby zaživa.“ Sedl jsem si u jezera a cítil se bídne. Nechtěl jsem ty lidi urazit, ale také nesmím jednat proti *dharmě*. Ti lidé jsou nevědomí, nemohou vědět, že mnichovi se nesmí nabízet maso.

Starý muž přišel od pole a ptal se manželky, staré ženy: „Připravila jsi něco pro našeho vzácného hosta?“

„Nevím proč, ale odmítá jíst, možná je nemocný, je tak hubený,“ odpověděla žena nechápajíc význam mých slov.

Starý muž hodil hrnec se žábami do rozdělaného ohně a žáby vylétly do nebe. Privil:

„Pokud jsi spoutaný myšlenkami
lpících na zvyklostech a chování,
je těžké najít si gurua.
Nestačí k tomu mít přání.
Jak jen můžeš doufat,
že svého cíle dosáhneš nyní,
nesníš-li ryby myšlenek
lpících na zvyklostech a chování.
Ty však bažíš po požiticích,
které mohou zesilovat jen ego,
princip, který je nevěčný,
odděluje tě a nevnímáš Prázdno.
Zítra chci zabít své rodiče.“

V tomto okamžiku celá krajina zmizela. Znovu jsem nebyl schopen rozpoznat, že to byl vznešený Tilopa. Proč jen tak lpím na způsobu uvažování, na představách, co je dobré a morální a co nikoliv? Vždyť jsou to jen představy a nikoliv Pravda! Příliš silné je

ve mně to, co jsem se naučil od dětství, co jsem si osvojil studiem, ba i meditací, prostě celým svým životem. Protože se ztotožňuji s těmito představami, city, bojím se je opustit, jakoby tím nastal konec světa. Ano, konec světa by nastal, protože svět je projekcí mysli, není-li vnímání světa, není ani svět. Musím najít tu Podstatu, která je neměnná a nachází se za všemi představami a city. Ty jsou proměnlivé a ačkoliv jsou moje, toto „moje“ mi však nepatří. Pokud jsem tak nečistý, asi nemám právo potkat gurma.

Když jsem se dalšího dne probudil, slunce svítilo jasem, který označoval příznivý den. Putoval jsem dál, až jsem uviděl muže, který nabodával svého otce na kůl a matku pak dusil v hnoji. Nahlas křičela: „Ó synu, proč to děláš, nebuď tak krutý!“ Byl jsem šokovaný, co jsem viděl. Ale přemohl jsem svůj děs a zeptal se muže, jestli neviděl Tilopu.

„Jak vidíš, moji rodiče jsou stále ještě naživu. Pomož mi dokonat dílo a poté ti řeknu, kterým směrem máš hledat Tilopu,“ řekl muž. Měl ruce od krve a kopal do matky, která se snažila vyprostit z bahna a hnoje.

Odmítl jsem mu v tom pomoci, načež si muž sedl do lotosové pozice. Vznesl se do povětří a levitující zaspíval:

„Těžko se ti podaří najít gurma,
když odmítáš zabít ty jedy,
které pramení z tvých rodičů:
lásku, vztahy, vzpomínky, city.
Zítřka mě potkáš jako žebráka.“

Poté se muž rozložil v částečky světla a splynul se sluncem. Pochopil jsem, že to znamení, které jsem ráno viděl ve slunci, bylo samo Tilopou. On byl a je sluncem, které mě vidí neustále, které mě shora hladí a řídí můj stín. On je životodárnou energií, jasem nebo Poznání. Jemu patří veškerá úcta, vždyť mě doprovází jež od doby, kdy mě neznala matka, ani otec. On je všude, on je vším. Rodiče mají úkol dát člověku život v hrubém těle, naučit ho hrubé pravdě. Ale opravdový život není závislý na těle, skutečné poznání není závislé na pomíjejících pravdách proměnlivého světa.

Abych se dostal do stavu bytí, kdy jsem se ještě nenacházel v tomto těle, musím překonat všechno, co mě spojuje s rodiči. Jen tak mohu vstoupit znovu do Lúna vesmíru a najít prázdnou Esenci – bez vztahů, vazeb, citů či představ. Je to těžké, vskutku velmi těžké. Rodičů si vážím, bez nich bych tady nebyl. Dali mi vždy vše, co považovali za nutné a dobré. Mám je rád stále, i když mi z počátku bránili v duchovní cestě, ale dělali to jen z nevědomosti a z důvodu, aby pokračoval náš rodinný strom. Je téměř nemožné zbavit se příjemných vzpomínek z dětství, na lásku, kterou jsem cítil od matky.

A přece jsou to věci, které mne poutají, na kterých tvrdě lpím. Musím pochopit, že opravdová Lásky není omezena na lidské city, ani časově na pár let, ale je věčná. Musím pochopit, že city jsou jen určitou komunikací dvou nebo více osob, a tam, kde není jednota, nemůže být Poznání. Musím pochopit, že mou skutečnou matkou je Matka světa, jejíž Lúno je zdrojem vesmíru.

Cvičil jsem se dlouho v rozpoznávání hluboce vžitých citů a vztahů, které měly, jak jsem se dozvěděl, obrovský vliv na moji karmickou bytost. Vztahy k rodičům jsou velkou karmou, která se těžko spaluje. V meditacích jsem se pak najednou ponořil tak hluboko, že jsem zapomněl na všechno. Nevím, jak dlouho jsem tak byl, když jsem se probral, slunce bylo právě nad mojí hlavou. Vstal jsem, promasíroval si údy a šel dál. Již zdaleka mne upoutala poustevna, která se rýsovala na pravé straně. Šel jsem proto tímto směrem, až jsem k ní dorazil.

Jeden z přebývajících mnichů mi vyšel vstříc. Poznal, že jsem učený Abhajakírti. Byl to mnich, tehdy ještě novic, z mého kláštera, kde jsem býval opatem. Uctivě mě oslovil: „Ó vznešený opate, jaké štěstí, že jsi nás navštívil! Svou přítomností osvětlíš naši skromnou poustevnu. Vskutku je to velký den!“

„Nejsem již opatem, pouze putujícím asketou,“ pravil jsem. „To slavnostní přivítání mi nepatří, jsem jen obyčejný *bhikšu*.“

Ale poustevník nedbal mých slov a vítal mě s velkou poctou. Posléze se opatrně vyptával, co je příčinou mého nečekaného příchodu.

„Hledám vznešeného Tilopu,“ odvětil jsem. „Neviděl jsi ho?“

„Tilopu? Toho špinavého žebráka? Uvnitř v koutě je ten člověk, sedí u ohně. Pokoušeli jsme se mu naznačit, aby laskavě odešel, dělá tu samé věci, které jsou proti *dharmě*. Určitě jsi nám přišel pomoci jej odsud vyhnat! Je to s ním opravdu těžké. Zabral tu jeskyni jako by byla jeho a na naše otázky vydává jen nesrozumitelná slova a štěkání.“

Vešel jsem dovnitř a našel jsem ho, jak peče ryby nad ohněm – za živa. Když to ostatní poustevníci viděli, nemohli již dál trpět jeho přítomností a počínání. Začali ho bít a nadávat mu.

„Nelíbí se vám to, co dělám?“ ptal se najednou hlasem, který byl v rozporu s jeho ubohým zevnějškem.

„Ty mluvíš? Jak si to představuješ,“ vyhrkli všichni jako jeden muž, „zabíjíš, nevíš to? Jsi při smyslech? Konáš zlo v naší svaté poustevně!“

Ten žebrák však zaujal prsty určitou *mudru* a pravil: „Ryby zmizte!“ A ryby odletěly zpět do nedalekého rybníka. Přemítal jsem tak tvrdě, že se mi zdálo, že mi prasknou spánky. Ten muž musí být Tilopa, dumal jsem. Padl jsem mu k nohám a prosil jsem ho ze srdce o instrukce.

„Chceš-li zabít bídu svých myšlenek,
jež lpí na zvyklostech a chování,
a zatvrzelé sklony na nekonečné cestě
k svrchované přirozenosti všech bytostí,
zab tyto vši, které skáčou sem a tam,
nemajíce pokoje a způsobující neklid nám!“

Sebral ze svých dlouhých a neupravených vlasů asi tucet vši a předal mi je. Já je však nedokázal zabít. Tilopa mi poté zmizel se slovy:

„Těžko se tě ujme skutečný guru,
když nezabiješ veš myšlenek
lpících na vlastním názoru.
– Zítرا se objevím na podivném místě.“

Po těchto slovech mi všechno zmizelo a upadl jsem do nekonečně hluboké jámy. Padal jsem tak dlouho, že jsem již nevnímal ani tíhu těla. Všude byla tma, nebo spíše nepřítomnost čehokoliv ze světla. Mé vědomí bylo napnuté, neslyšel jsem již ani zvuky, jejichž vibrace tančily pode mnou, necítil jsem nic. Když jsem si uvědomil své tělo, seděl jsem v lotosové pozici a měsíc v úplňku svítil nad mou hlavou ozařujíc nebe v nádhernou hlubokou modř. Seděl jsem tak až do rána, kdy jsem vstal a pokračoval v cestě.

Dostal jsem se do prazvláštní krajiny. Potkal jsem zde lidi s jedním okem namísto dvou, slepé, kteří mě viděli. Byl tady i člověk bez uší, se kterým jsem ale mohl mluvit, slyšel mě velice dobře. Díval jsem se dál a byl tu jeden chromý muž, který se mnou nechtěl mluvit a utíkal pryč. Možná utekl, protože poblíž ležela hnijící mrtvola. Oči již sežrané bílými červy, břicho nafouklé a fialové až zelené. Když jsem se k němu přiblížil, pohnulo se a na tváři mrtvoly jsem zahlédl úsměv. Ten člověk byl vyloženě nadšený ze svého stavu a začal mi vykládat vtipy. Zeptal jsem se, znají-li Tilopu a jestli ano, kde je teď.

„Neviděli jsme ani jeho ani nikoho jiného,“ promluvil jeden z nich, který měl vyražené zuby a vytržený jazyk.

„Pokud ho opravdu chceš najít, čiň toto:

Namísto jistot, oddanosti a spoléhání
staň se žákem odvahy a vnitřního přesvědčení.
Drž se duchovního vedení Učitele při zkouškách,
říd' se vlastním názorem –
břitva intuitivního chápání.
Jezdi na koni blaženosti a záře –
metoda pozornosti,
osvobod' sebe od pout toho či onoho –
cesta chování.“

Poté se rozzáří velké slunce nádherného jasu Nejvyššího, který chápe jednookého v kvalitě mnohosti, slepotu ve vidění bez dívání se na předměty, hluchotu ve slyšení bez vibrace zvuku, která se odráží od objektu, němotu v mluvě beze slov, chromost v přirozeném pohybu beze spěchu, smrt ve vánku Bezpočátečního, podobně, jako když vzduch vane od vějíře.“

Tímto veršem mi byly naznačeny symboly Velké Pečeti (*mahámudrá*), načež všechno zmizelo. Nyní jsem věděl, že to všechno bylo Tilopou, a on se mi znovu vytratil. Byl jsem smutný a bezradný. Věděl jsem, že chyba je ve mně, byl jsem krajně zoufalý. Neměl jsem tušení, jak ho hledat dále. Už nemá smysl ho hledat, uvažoval jsem, nikdy ho nenajdu. Bez Tilopy nemá pro mě smysl ani tento svět. Musím ukončit svůj život, doufám, že jsem si snad jako opat nadělal dobrou karmu, která mě v příštím zrození přivede znovu k věčnému Tilopovi. I když jsem potkal velkého Tilopu v jeho různých projevech, neměl jsem ještě to štěstí potkat ho osobně. Neuspěl jsem v hledání, zahanben se musím vrátit. Toto tělo, jež je výsledkem minulých skutků, mi překází. Odložím ho s odhodláním potkat gurua v některém z příštích životů. Takto jsem přemítal a byl jsem rozhodnut ukončit svůj život. Měl jsem již po ruce ostrý kámen a chtěl jsem si přeřezat žíly na ruku i krku. Těsně před činem jsem však uslyšel hlas z nebes:

„Jak chceš najít gurua,
když zabiješ buddhu?
Nejsem to náhodou já,
po kterém tvé nečisté myšlenky touží?“

Objevila se temná postava s vlasy v drdolu a očima zkrvavenýma a vypoulenýma. Padl jsem před postavu na zem a se sepjatýma rukama jsem pravil:

„Jak bych mohl myslet na to,
že najdu nekonečnou Pravdu tak,
když ji hledám v tom,
co je nejisté a rozplyne se jako mrak?
Přesto, že jsi mi neukazoval své soucítění,
prosím tě z celého srdce,
projev svůj osvobozující soucit nyní
a jako pokorného žáka mě přijmi.“

Tilopa řekl:

„Od doby, kdy jsi mě potkal

v podobě malomocné ženy,
jsme jako tělo a jeho stín,
nikdy jsme nebyli odděleni.
Různé vize, které jsi řešil,
jsou plody tvých špatných činů,
kvůli kterým jsi mě nemohl poznat.
Raduj se, za žáka tě nyní přijmu!“

Jaké štěstí, celý svět se mi změnil! Vznešený guru mě přijal. Ó, život již má cenu! Ptáci zpívají píseň opěvující život, tráva je na dotek nohou jako polštář! Slunce září a nepálí, voda je čistá jako křišťál!

Následoval jsem Tilopu do jeho poustevny. Nyní mě čekal výcvik. Nebál jsem se již ničeho, mohl jsem sedět u nohou gurua – jaká to blaženost! Protože jsem byl přespříliš učený ve vědách a tantrách, Tilopa mě učil pouze alegoriemi, bez nějaké filozofie či nauky.

Tilopa seděl v meditační pozici, když jsem k němu přistoupil. Poklonil jsem se mu se sepjatýma rukama, obětoval jsem mu *maṇḍalu*, padl jsem mu k nohám a prosil: „Nechť je guru laskavý a sdělí mi instrukce.“

Namísto přímé odpovědi mi Tilopa ukázal třináct symbolů v době třinácti dnů. Začal: „Předtím, než dostaneš instrukce mi musíš potvrdit, že si je zasloužíš. Proto mi přines trochu žhavého popela a kus barevné látky.“

Když jsem vše přinesl, Tilopa si látku rozprostřel na zem, kde byl žhavý popel a připevnil její čtyři cípy kolíky. Poté mi nařídil, abych držel jednu stranu, přičemž on držel druhou a zvedali jsme opatrně látku. Od žhavého popela shořela celá látka, samozřejmě, jen tkanivo zůstalo nedotčeno ohněm. V popelu zůstal obtisklý vzor látky, ale látku již nebylo možné použít jako šat. Tilopa se zeptal: „Rozumíš tomu, co to znamená?“

„Chápu to tak,“ vysvětloval jsem, „že osvětlené poznání a instrukce gurua, které jsou jako oheň, dokážou spálit emocionální nestálosti žáka, které jsou jako bavlněné šaty. Znamená to, že víra v pevnou skutečnost vnějších předmětů je zničena, a protože tento druh přesvědčení o povaze skutečnosti již nemá nadále sílu působení, není již návratu do světského života.“

Smysl a záměr mého zasvěcení – oheň –
přemohly mé myšlenky
lpící na zvyklostech a chování – bavlněné šaty.
I když je v popelu vzor látky zachovaný,
látka již pro šaty nemůže být použita.
Podobně je tomu i se zdánlivým tělem,
které je nedotknutelné, forma je čistá.“

Tilopa na moji odpověď nic neřekl.

Příští den jsem kolem něj chodil a žádal další instrukce. Tilopa ukázal na průhledný krystal. Řekl jsem, že tomu rozumím tak, že pravá duchovnost žáka, jejíž nejjemnější vnitřní podstata zůstává bez vlivu působení klamu a iluzí smyslových orgánů, je čirá a postřehnutelná pomocí stálého a skutečného odevzdání se.

Tilopa mi dal úkol, abych mu přinesl navinutou nit. Když jsem mu ji přinesl a předal, Tilopa si nit vzal a jednoduše ji odhodil a odešel. Pravil jsem: „Rozumím tomu tak, že provaz, jímž je mysl připoutána k *samsáre*, představuje zlovyky, které se mají odhodit a nechat ležet na svém místě. Poté zůstane pouze skutečná Mysl.“

Tilopa si položil velmi vzácný drahokam na hlavu.

„Rozumím, že tento krásný klenot, který tvoří *samsáru* i *nirvánu*, je sám guru.“

Tilopa se podíval na klenot.

„Rozumím, že vidět nejvyšší Skutečnost v tomto životě znamená dosažení poznání *mahámudry*.“

Tilopa naplnil nádobu čistou studenou vodou a dal mi ji pít.

„Rozumím, že horko emocionálních nestálostí obsažené ve mně i jiných je zmírňováno chladnou vodou duchovní instrukce.“

Tilopa zaplnil několik nádob vodou. Poté vodu z nich přelil do jediné nádoby a pak naplnil opětovně všechny nádoby z té jediné.

„Rozumím, že jedna hodnota se objevuje v mnohých formách, ačkoli ty mají jen jednu hodnotu.“

Tilopa ukázal na trojúhelník jako na původ všeho.

„Rozumím tomu jako symbolu, že celek skutečnosti, který slouží jako pravdivost tří bran, nemá nikde svůj původ.“

Tilopa nakreslil nepatrnou tečku (*bindu*).

„Rozumím, že tento symbol ukazuje na veškeré věci, které pramení z tvořivé síly potenciality.“

Tilopa se dotkl svých prsou a kývnul hlavou.

„Chápu ten symbol tak, že tvořivá síla potenciality je sama potencialita.“

Tilopa ukázal na hada, který se zavinul do sebe.

„Rozumím, že *sańsárická* bytost se osvobodí skrze sebe.“

Tilopa předstíral, že je němý.

„Rozumím, že zkušenost intuitivního osvětleného poznání nemůže být nikdy vyjádřena slovy.“

Nakonec Tilopa ukázal plod ovoce.

„Rozumím, že když plod dozraje v individuální čisté podstatě člověka, je člověk korunován pochopením veškerého bytí. Takto chápu tyto symboly.“

Když mi Tilopa laskavě ukázal těchto třináct symbolů, pravil: „Všechno, co se jeví, je božství a mysl. Pokud to chápeš, víš, že co se jeví a odehrává ve vnějším světě, je jako magické kouzlo. Mysl je působení samotné a nemá vlastní podstatu. Prázdnota je Blaženost. Objev jednotu všeho.“

„Jak toho dosáhnout,“ tázal jsem se, „jsem-li zaslepený svou temnou nevědomostí?“

Tilopa odpověděl: „Dívej se bez nazírání, bez postřehování věcí. Hleď z neviditelná na to, co je nemožné pevně uchopit smysly, jako na čiré Bytí. Vidět a přece nic nevidět je svoboda nejvyšší.“

Tilopova slova na mne působila jako nektar a okamžitě jsem dosáhl stavu svobody. Již jsem necítil potřebu být osvobozený. Zazpíval jsem:

„Pokud jsem odevzdán lodi – guruovi,
krásnému klenotu Mysli, –
jsem si jist vykoupením
z oceánu *sańsáry*.“

Tilopa však pravil:

„Ještě stále jsi připoután osvětleným učením gurma,
který chápe Skutečnost a Pravdu jako Blaženost Prázdna.
Tvé pocity jsou příliš neustálené a nestabilní,
protože toužíš po instrukcích hlubokého guruova chápání.
Proto neměj touhu ani pro ani proti,
tím dosáhneš svobody svrchované Prázdnoty.“

Tilopa seděl celý rok bez pohnutí. Zůstával ve stavu, kdy nepovstanou žádné dualistické myšlenky. Neustále jsem se k němu modlil, až jednou pohnul hlavou a podíval

se na mne. Prosil jsem jej o další instrukce. Šli jsme mlčky do nedaleké vsi, kde Tilopa vylezl na střechu chrámu a pravil: „Kdybych měl žáka, skočil by odsud dolů!“

Myslel jsem si, že ta slova patří mně, proto jsem neváhal a skočil dolů. Moje tělo se rozbilo jako hliněný džbán, nezemřel jsem, ale ležel tam v nepředstavitelných bolestech bez možnosti pohybovat se.

Tilopa se zeptal: „Co se to s tebou děje?“

„Tento kus těla minulých činů,“ odpověděl jsem, „je zlomený jako rákos a je skoro mrtvý.“

Tilopa pravil:

„Tvůj hliněný džbán těla věřící v jáství
si zaslouží být zlomený.
Uvažuj o drahokamu, který splní všechna přání
v přítomnosti, minulosti i budoucnosti,
uvažuj o domovu buddhů a dákiní.“

Poté se mě dotkl svou rukou a mé tělo bylo zdravé jako předtím.

Tilopa znovu seděl v tichu celý rok. Jednou, když otevřel oči, jsem využil jeho procitnutí a rychle jsem ho prosil o instrukce. Naznačil mi, abych šel za ním. Šli jsme dlouho, až jsme se ocitli uprostřed rozlehlé roviny, kde široko daleko nebylo nic a nikdo. Tu se najednou objevil nějaký člověk, který nesl náklad. Tilopa pravil, abych ho sledoval. Hned jsem se za tím mužem vydal, ale za chvíli jsem ho ztratil z dohledu. Nemohl jsem ho dohonit. Již jsem běžel polomrtvý vyčerpáním, načež jsem upadl skoro do bezvědomí. Když jsem nabral trochu sil, Tilopa byl už u mne a zeptal se: „Co se s tebou děje?“

„Jsem jako srnka honící nějaký přízrak, něco falešného se mi zjevilo a zmizelo. A tak trpím,“ řekl jsem.

„Toto lano tří světů, saṃsáry,
je nutno přetrhnout.
Hleď do zrcadla Mysli, do místa snů
a snaž se je ovládnout.“

Tilopa zůstal další rok v meditacích. Když procitl, prosil jsem ho o instrukce. Tilopa po mne žádal, abych si našel milenku. Jeho rozkazu jsem neodporoval. Po nějakém čase jsem v nedaleké vesnici našel pěkné děvče. Určitý čas jsem s ní žil a cítil se docela příjemně a spokojeně. Co dívka povídala jsem však neposlouchal, její řeči neměly žádný dopad na mou zvědavost, byl jsem již příliš ukotven mimo světský svět. Avšak ani ona mých slov nedbala, jelikož jsem mluvil jen o duchovních věcech. Abych se uživil, začal jsem pracovat u místního kováře. Zhubnul jsem a zhrubnul, mé oči zapadly. Když jsem tou nežádoucí změnou trpěl, přišel mě navštívit vznešený Tilopa a optal se: „Synu, jsi šťastný?“

„Trpím uvězněním v dualistickém světě,“ pravil jsem.

„Raději,“ pokračoval guru, „by ses měl snažit sjednotit *saṃsáru* s *nirvāṇou*. Hleď do zrcadla Mysli, které je nekonečným světem.“

Za pár dní mě Tilopa opět navštívil: „Náropo, jak je možné, že ty, který si se vzdal světa podle učení Buddhy, jako mnich žiješ spolu s dívkou? To není správné! Postreť se!“

„To není moje chyba,“ odpověděl jsem, „ale toho ...“ a začal jsem bít kamenem svůj ztopořený penis. Po silných bolestech, když jsem byl již blízko smrti, se Tilopa zeptal: „Náropo, necítíš se nějak špatně?“

„Trpím, protože jsem bil svůj penis jako odpověď na dotaz, co je kořenem zla,“ řekl jsem v křečích.

Tilopa nechápavě pronesl tato slova:

„Naslouchej mým slovům, poslouchej pozorně. Měl bys bít sebe, Náropo, ne svůj penis, abys věděl, že bolest a potěšení jsou totožné. Hleď do zrcadla Mysli, kde se vše jeví v jednotě.“

Poté se mne dotkl svou zázračnou rukou a můj penis se vrátil do přirozené podoby a byl jsem uzdraven. Byl to den, kdy mě Tilopa poprvé oslovil jako Náropu, což jsem přijal jako nepopsatelný duchovní dar a nové jméno. Nové jméno znamená vymazání minulosti a předpoklad pro věčnou přítomnost. Jen *manter* znalí adepti vědí, jaká síla je ve slově a jménu!

Tilopa seděl další rok v hlubokém vnoru bez myšlenek a představ. Když jsem již byl netrpělivý, když jsem se domníval, že takto může guru sedět třeba i do nekonečna, nebo alespoň dlouhá léta, Tilopa procítl. Jakmile otevřel oči, přiběhl jsem a prosil o instrukce.

„Pokud chceš instrukce,“ sdělil mi Tilopa, „dej mi svou dívku.“

Neuvažoval jsem nad smyslem guruových slov a bez váhání jsem mu nabídl svou vlastní milenku jako dar. Dívka se však otočila k Tilopovi zády, zjevně se jí nelíbila tato změna a ani samotný Tilopa, který měl hrůzostrašný zevnějšek a dlouhé vlasy. Smála se Tilopovi do tváře, jako by si myslela, že ji Tilopa chce, ale ona že odmítne, obrátila se ke mně, aby dala najevo, že chce mne. Tilopa ji však chytl a hrubě zbil.

„Ty o mě nestojíš, co?“ říkal jí Tilopa, „jen o svého Náropu.“

Já jsem však neztratil víru v guruova slova ani činy, on ví vždy všechno lépe. Bytost, která se nachází mimo svět, může dělat cokoli. Je-li ukotvena v nedualistické Věčnosti, jeho činy nejsou jeho činy. Vůbec to nejsou činy. Tam, kde není prožívající jako oddělený subjekt od prožívaného, neexistuje žádný objekt ani čin. Věřil jsem v nadřazenost guruova činu. Nikdy mne ani nenapadlo, ani v nejmenším, porovnávat omezenou rozkoš, kterou může poskytovat milenka, s osvobozujícím a blaženým vedením guru. Poté jsem si sedl ke guruovým nohám, již bez děvčete, a cítil osvobozující sílu.

Tilopa se zeptal, jestli jsem nyní šťasten, a já zazpíval:

„Jak blažené, jak blažené,
když guruovi,
jež je nekonečný buddha sám,
mohu nabídnout
svou milenku zbavuje se pout.“

Tilopa pronesl slova plná nektaru:

„Náropo, zasloužíš si nekonečnou Blaženost
jako plod cesty k svrchované Skutečnosti.
Hleď do zrcadla Mysli, která je mahámudrou.
Je to velká Pečeť a symbol trvalé Přítomnosti.“

Tilopa seděl další rok bez pohnutí těla i mysli. Poté na moji žádost pravil: „Pokud chceš instrukce, následuj mne.“ Odešli jsme do velké pouště, která byla velmi daleko od našeho příbytku. Přesto, že jsme kráčeli pozvolna, nedokázal jsem s ním držet krok a zůstával jsem pozadu. Jakkoliv jsem za ním spěchal, nebylo možné jej dohonit. Vyčerpáním jsem si sedl, Tilopa se ke mně vrátil, aby mi nechal nyní vyjevit, že jako výsledek mé námahy jsem uskutečnil význam Nejvyššího.

„Pokud chceš instrukce,“ pravil Tilopa, „udělej si *maṇḍalu*.“

Protože jsem neměl zrní pro zhotovení obrysů *maṇḍaly*, udělal jsem ji z písku. Na pokropení jsem však v poušti nenašel ani kapku vody.

„Nemá tvoje tělo krev?“ zeptal se na moji zoufalou situaci Tilopa.

Protože obětovat guruovi *maṇḍalu* je jedna z nejposvátnějších věcí, neváhal jsem a pořezal si žíly, abych vypustil tolik krve, kolik je třeba pro uctění. Poté jsem hledal nějaké květiny jako obětiny pro jednotlivé brány *maṇḍaly*, ale nenalezl jsem v okolí ani bodláky.

„Nemáš údy?“ ptal se Tilopa. „Usekni si hlavu a dej ji do středu *maṇḍaly*, své ruce a nohy poskládej okolo hlavy.“

Bez váhání jsem tak učinil a obětoval svoji *maṇḍalu* guruovi. Byl jsem mrtev. Vědomí se mi ještě na chvíli vrátilo, když se mě Tilopa zeptal: „Náropo, jsi šťasten?“

Nevím jestli slova vycházela skrze ústa, ale slyšel jsem svůj hlas, jak praví:

„Je štěstí obětovat guruovi
tuto maṇḍalu masa, krve a kostí.“

Tilopa nato pravil:

„Toto tělo, které je nyní poškozené,
opravdovou skutečnost nemá,
ale přece by mělo být
zdrojem nekonečného světla.
Hleď do zrcadla své Mysli,
která je mezistav bytí.“

Poté guru posbíral všechny mé tělesné údy a složil je k sobě, a má duše, která se už nacházela v *bardu* a shora vše viděla, se vrátila. Guru mě vzkřísil.

Když jsem přijal všechny tyto instrukce od gurua, guru mne poslal pryč. Potuloval jsem se určitou dobu, až najednou jsem se dostal do kláštera v Šrí Kamale. Když zjistili, že jsem učený mnich a také zrealizovaný, uspořádali velkou náboženskou debatu. Vyhrál jsem nade všemi a vrátil se k Tilopovi. Tilopa mě káral: „Náropo, co knihy dokážou sdělit, jsou jen slova. Jsou k ničemu jako zkyslé mléko kupované v bazaru.“

Jednou po mých dlouhých meditacích se Tilopa objevil na nebi a zpíval:

„Ó Nárope, bez povolení gurua, který je ochranným božstvem *ḍāka*, bez vnitřního prožití a intuitivního porozumění nekonej. Pokud stále nejsi osvobozený od samovolné vazby připoutanosti k objektům, nekonej, Nárope.“

„Znamená to, že bych měl poslouchat *dharmu*?“ tázal jsem se sám sebe. Jako odpověď přišla tato slova:

„Poslouchat *dharmu* je jako pít slanou vodu. Znamená to, že ještě stále po něčem dychtíš.“

„Protože jsem velkým učencem, znamená to, že mám učit ostatní?“ ptal jsem se dál.

„Rozšířením ohraničenosti slov ještě nebude chápán význam, Nárope.“

„Znamená to tedy, že mám jen meditovat?“

„Když se samovolné dychtění samo od sebe osvobodí, není zapotřebí meditovat o této Zkušenosti, Nárope.“

„Nebo to znamená, že mám konat?“

„Když je rozdíl mezi pozorovatelem a pozorovaným překonán, není možné konat, Nárope.“

„Znamená to, že bych měl hledět na své Bytí-v-Sobě jako na Bytí-o-Sobě?“

„Protože nepředstavitelnost není obsažena v dualistické mysli, nemůžeš vidět Bytí, Nárope.“

„Znamená to, že výsledek, cíl, najde sám sebe?“
„Pokud již není žádné toužící myšlenky a představy, žádný výsledek se nepotřebuje uskutečnit, Náropo.“

Tilopa pravil:

„Poslouchej, milý žáku, Náropo!
Pokud nepochopíš, že vše, co se objeví,
má za následek činitele vzájemné závislosti,
ačkoli samo nikdy nepovstalo,
neochabuj získávat si zásluhy a vědomosti,
které jsou jako dvě kola vozu.

Naslouchej učiteli,
který ukazuje na bezpočátečnost.
Nech, ať se objeví červené a bílé.
Měj potěšení z věcí, co svět dává, Náropo.
Pokud nepochopíš, že duchovnost
a Sebe-vědomí je zářící,
a že je totožné se samovolným vyvstáním jevu,
který vnímáš jsi-li k němu vázán,
poutáš se, Náropo.

Ve chvíli, kdy vše je oddělené i spojené
již od počátku, který ale nikdy nebyl
a nachází se za myslí, za postřehováním i slovy;
chápaje, že vzpomínky a zážitky jsou nepravdivé,
konej, co chceš, Náropo.
Různé myšlenkové obrazy toho či onoho,
jež zapřičiňují zrození v samsáre,
odřízni ve chvíli, kdy vyvstanou, Náropo,
ostrým nožem intuitivního chápání.
Když vzroste připoutanost
k světským věcem majícím formu a jméno,
je to podobné,
jako když je včela vábena medem.
Vzdej se té připoutanosti, Náropo.“

„Je to má chyba,
že myšlenky lpící na zvyklostech
se rozšiřovaly jako skvrny na Měsíci,
a skrze připoutanost se jich mysl drží,
jako včela jež je k medu vábena.
Přání je oživováno hojností objektů –
tři jedy, bažina samsáry je hlubší a hlubší.
Bez přerušení se pouto karmy pne do nekonečna
a má nevědomost se blíží k temnotě,
má zkušenost Skutečna se zdá být nedosažitelná.
Intuitivní chápání, jako ne-existující,
je podobné květu padajícímu z nebe.
Jak, ve své slepotě, se mám vzdát svých přání?

„Náropo, jsi cenná nádoba.

V klášteře Pullahari
ve sféře zářících světél
ten malý ptáček myslí se proměnil,
vzlétl vysoko pomocí svých křídel.
Rozpusť dychtění své víry v nějaké já.

V klášteře nedualistického
a nepředstavitelného Vědomí,
v obětní jámě přízračného těla
s ohněm uvědomování si Sebe,
jež pramení z blaženosti
a horka mystického tepla,
nutkání špatných sklonů běžných forem
těla, myslí a řeči byly stráveny,
snové sklony byly spáleny.
Rozpusť dychtění po dualismu toho či onoho.

V klášteře Nevyslovitelna
ostrý nůž intuitivního chápání
nepředstavitelné Blaženosti mahámudry
odřízl lano podmínek v mezistavu.
Rozpusť dychtění,
které způsobuje připoutanost.
Kráčej po skryté cestě Drahokamu,
který jako jediný splní tvé skutečné přání,
a jež vede do království nebeského stromu,
do Neměnicího se.
Zastav proud samsáry, který věří v jáství.

Rozpomeň se na svou pravou přirozenost,
podobně jako matka poznává své dítě.
To je nepředstavitelné Vědomí
poznatelné jen v Sobě.
Za stezkou řeči, předmětů a bez myšlenek...“

Ptal jsem se Tilopy, zda-li bych měl meditovat na východě, na hřbitově Kámarúpy (Assám). Jako odpověď mi Tilopa podal lidskou lebku ve formě číše, která byla plna odporne páchnoucí kaše a pravil: „Sněž to!“

S odporem, ale s oddaností jsem vyhověl. Vypil jsem obsah lebky a nejedlá kaše, která obsahovala mezi zjistitelnými složkami bílé červy, hnis, krev, kousky lidské kůže a vlasů, se proměnila v duchovní potravu. Tato kaše měla osm typů chutě: stálost, míru, nestárnutí, ne-smrt, čistotu, naprostou dokonalost, vnitřní rovnováhu a blaženost. I přes lahodnou chuť vypadala kaše pro zevní oči hnusně. Je to podobné, jako když někdo nemedituje, citová rozpoložení se zdají být příčinou *samsáry*. Když medituje, je to blaženost *nirvány*. Tímto gestem mi guru chtěl tedy naznačit, že bych měl meditovat jak pro dobro své, tak i pro dobro všeho a všech.

„Je to přesně tak, jak myslíš,“ četl moje myšlenky guru.

Byl to krok, kdy jsme se stali Jedno. Guru a žák splynuli v jedno nediferencované Jsoucno.

„Já, Tilopa, nemám již co bych ukázal.
Věz, je to ukazování v Sobě do Sebe a pro Sebe.
Setrvej bez představ, nemysli, nepřemítej,

nemedituj, nekonej. Buď v Klidu.
Nepřicházej do styku s předměty.
Čistá duchovnost, Bytí-o-Sobě, je samozářící.
Není v ní vzpomínek ani vazeb,
proto ji nelze ani pojmenovat.“

„Člověk se již nepotřebuje ptát,
viděl-li Skutečnost.
Tato věčná Mysl je odhalena, je nevyslovitelná.
Je to jóga neposkvrněná,
ze Sebe povstavší a v Sobě se vysvobozující.
Skrze milost gurua jsem dosáhl nejvyšší realizace!“

*

Jednou mi Tilopa řekl:

„Hluchý neslyší, slepý nevidí.
Hloupý člověk nerozumí významu
a chromý nechodí.
Strom nedá růst kořenům
a mahámudře nikdo nerozumí!“
